

نگاه فرمالیستی به بخشی از غزلیات شمس

مؤلف: فریبا زاری

www.ketab.ir

نادری، فریبا، ۱۳۵۴

نگاه فرمالیستی به بخشی از غزلیات شمس / مؤلف فریبا نادری.

تهران: آرمان‌نگار، ۱۳۹۶.

۱۷۶ ص. ۸-۸۴-۶۶۰-۶۷۸

موضوع: مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ق. شمس تبریزی -- نقد و تفسیر

مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ق. -- نقد و تفسیر

Mowlavi, Jalaloddin Mohammad ibn-e Mohammad, 1207 - 1273-- Criticism and interpretation

Mowlavi, Jalaloddin Mohammad ibn Mohammad, 1207 - 1273 . Shams Tabrizi -- Criticism and interpretation

شکل‌گرایی (نقد ادبی)

Formalism (Literary analysis)

شعر فارسی -- قرن ۷ق. -- تاریخ و نقد

Persian poetry -- 13th century -- History and criticism

شناسه افزوده: مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ق. شمس تبریزی. شرح

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶، ۸۰۲، ۵۲۹۷ PIR

رده بندی دیویی: ۸۱۳/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۸۵۵۳۹

نگاه فرمالیستی به بخشی از غزلیات شمس

مؤلف: فریبا نادری

ناشر: آرمان‌نگار

چاپخانه: چاپ مهارت

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۶

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۸۴-۶۶۰-۶۷۸

فهرست مطالب

۹		مقدمه
۱۱		فصل اول: کلیات
۱۱		تعاریف
۱۱		۱-۱. فرمالیسم
۱۲		۲-۱. زادگاه فرمالیسم
۱۲		۳-۱. دو مبحث اساسی نزد فرمالیستها
۱۵		فصل دوم: مولانا و فرمالیسم
۱۵		۱-۲. فرمالیسم در ادبیات
۱۶		۱-۱-۲. تصویر در دیدگاه فرمالیستها
۱۷		۲-۱-۲. موسیقی در دیدگاه فرمالیستها
۱۷		۲-۲. آشکارسازی تمهید
۱۷		۳-۲. تدوین علم ادبیات
۱۸		۴-۲. عنصر غالب
۱۸		۵-۲. نظریه‌ی صنعت فرمالیستی (تمهید)
۱۸		۶-۲. فرم و محتوا
۲۰		۷-۲. جدایی از زبان روزمره
۲۰		۸-۲. مولانا

۲۱	۱-۸-۲. غزلیات مولانا
۲۴	۲-۸-۲. مولانا و فرمالیست
۲۹	فصل سوم: تحلیل غزلیات از دریچه‌ی نقد فرمالیستی
۲۹	درآمد
۳۰	۱-۳. آشنایی‌زدایی
۳۴	۱-۱-۳. آشنایی‌زدایی در تشبیه
۳۷	۲-۱-۳. آشنایی‌زدایی در کنایات
۳۷	۳-۱-۳. آشنایی‌زدایی در نماد
۳۹	۴-۱-۳. آشنایی‌زدایی در عنقت و موصوف
۳۹	۲-۳. برجسته‌سازی
۴۰	۱-۲-۳. هنجارافزایی (قاءه افزایی)
۴۲	۲-۲-۳. هنجارگریزی
۴۲	۱-۲-۳. هنجارگریزی‌های معنایی در غزلیات شمس
۴۳	۲-۲-۳. هنجارگریزی‌های واژگانی در غزلیات شمس
۴۴	۳-۲-۳. هنجارگریزی زمانی در غزلیات شمس
۴۵	۳-۳. موسیقی
۴۶	۱-۳-۳. کارکرد موسیقی در غزلیات شمس
۴۸	۲-۳-۳. تابع اضافات و تکرار در غزلیات شمس
۴۹	۳-۳-۳. بررسی موسیقی بیرونی در غزلیات شمس
۵۰	۴-۳-۳. بررسی موسیقی کناری در غزلیات شمس
۵۶	۵-۳-۳. بررسی موسیقی میانی در غزلیات شمس
۷۲	۶-۳-۳. بررسی موسیقی معنوی در غزلیات شمس
۸۱	فصل چهارم: بررسی فرمالیستی بخشی از غزلیات به طور کامل
۸۱	۱-۴. بدایع صوری و زبانی در غزلیات شمس
۸۳	غزل ۷۷۹

۹۰	غزل ۴۸۶
۹۶	غزل ۲۳
۱۰۱	غزل ۹۷۷
۱۰۴	غزل ۱۷۸
۱۰۸	غزل ۲۸۳
۱۱۰	غزل ۸۵۱
۱۱۱	غزل ۲۳۵
۱۱۲	غزل ۲۸۷
۱۱۴	غزل ۵۲۳
۱۱۶	غزل ۴۷۰
۱۱۷	غزل ۲۸۴
۱۱۸	غزل ۳۰۳
۱۲۰	غزل ۶۸۱
۱۲۲	غزل ۵۹۸
۱۲۴	غزل ۱۹۶
۱۲۶	غزل ۱۹۰
۱۲۸	غزل ۶۸۳
۱۳۰	غزل ۵۰۲
۱۳۲	غزل ۳
۱۳۵	غزل ۱۳۴
۱۳۹	غزل ۱۲۵
۱۴۱	غزل ۱۴
۱۴۶	غزل ۷
۱۴۹	غزل ۲۴۸
۱۵۱	غزل ۱
۱۵۲	غزل ۷۸۹

۱۵۴	غزل ۵۲۱
۱۵۹	غزل ۱۸۳
۱۶۱	غزل ۱۸۴
۱۶۲	غزل ۶۸
۱۶۴	غزل ۱۰۵۸
۱۶۷	نتیجه
۱۷۳	منابع و مآخذ

www.ketab.ir

مقدمه

در زمینه نقد ادبی، فرمالیسم با نفوذترین جنبش قرن بیستم است. از این رو، بررسی آثار زبان فارسی، بر پایه مکتب فرمالیستی، در آشنایی و درک هر چه بهتر زوایا و لایه‌های ناشناخته آن آثار، بسیار ارزشمند است. شک洛夫سکی، یاکوفسکی و تینیانو از نظریه پردازان فرمالیست بودند. بنا به اعتقاد فرمالیست‌ها در شعر، ربانیت زبان در مرکز توجه قرار دارد، نه اندیشه و عاطفه. به نظر آنها، زبان، ماهیت و هستی مستقل خویش را - به خود می‌زند. هدف از این تالیف، شناسایی مضامین و نشانه‌هایی است که از دیدگاه مکتب فرمالیسم ادبی در غزلیات شمس قابل توجه می‌باشد.

هدف اصلی منتقد ساختارگرا یافتن مباحثی عمیق از این پدیده‌های ظاهری و متکثر است. وی باید بتواند از این ظواهر عدول کند و به ساختارهای عمیق دست یابد.

بررسی دلایل برجستگی و امتیاز زبان به کار رفته‌ی مولانا در غزلیات شمس در مقایسه با سایر شاعران و ایجاد بستری مناسب و درخور، جهت درک بهتر ویژگی‌های زبانی خاص او، از اهداف تالیف حاضر محسوب می‌شود. منبع مورد استفاده، غزلیات شمس به شرح زیر است. منبع کدکشی است. همه‌ی مؤلفه‌های شاخص فرمالیسم چون آشنایی‌زدایی، رستاخیز، راز، برجسته‌سازی زبان و انواع هنجارگریزی و قاعده افزایی در این کتاب بررسی می‌شود، اما، تأکید ما بیشتر بر دو مشخصه اصلی و شاخص مکتب فرمالیسم یعنی برجسته سازی کلام از طریق ادبی کردن آن و آشنایی زدایی کلام است. غزلیات شمس، به عنوان یکی از شاهکارهای گران سنگ عرفانی ادب فارسی، از زوایای گوناگون مورد کاوش، نقد و سنجش قرار گرفته است. اما تاکنون در زمینه فرمالیسم کاری در مورد غزلیات شمس به صورت مستقل صورت نگرفته است. از این رو بنده با این رویکرد نقدی (نقد نو) در این راستا گام برداشته است. و اهدافی چون نشان دادن وحدت میان عناصر تنش‌زای شعر، رسیدن به کلیت واحد معنایی یک اثر ادبی و در نهایت، وجود تسلسل منطقی میان اجزاء عناصر یک شعر که در ظاهر هیچ گونه نظم و ترتیبی میانشان وجود ندارد، مورد نظر است.